

Nr 345.

Av herrar **Wagnsson** och **Petersson, Emil**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande av civilanställning för avgående fast anställt manskap vid försvaret.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 154 angående ordnande av civilanställning för avgående fast anställt manskap vid försvaret har i huvudsaklig överensstämmelse med det till grund för propositionen liggande av 1942 års civilanställningssakkunniga avgivna förslaget, bland annat, förordats ordnande av regelrätt yrkesutbildning för f. d. fast anställt manskap, som icke under tiden för den militära anställningen bibringats sådana yrkeskunskaper eller färdigheter, att de direkt kunna placeras i civila sysselsättningar. Departementschefen har inledningsvis härom uttalat, att civilanställningsfrågan så långt möjligt bör lösas genom att de civilanställningsökande bibringas sådan kompetens, att de på grund av denna bliva eftersträvansvärda på arbetsmarknaden, och att, om detta blir möjligt, det icke längre kommer att föreligga något behov av särskilda företrädesbestämmelser och ej heller av gottgörelse av ekonomisk art i form av särskilda ersättningar eller förmåner i samband med avgången. För uppnåendet av detta mål bör, där den militära utbildningen icke i sig själv ger den fast anställda kunskaper, som äro av värde i det civila livet, enligt departementschefens uppfattning särskild utbildning i civilanställningssyfte anordnas för de fast anställda genom statens försorg och på dess bekostnad.

I anslutning till denna principståndpunkt har departementschefen alltså föreslagit ordnande av civilanställningsutbildning för sådant f. d. fast anställt manskap, som icke under tiden för den militära anställningen bibringats sådana kunskaper och färdigheter att de direkt kunna beredas sysselsättning på den civila arbetsmarknaden. I samband med att dylik utbildning skall anordnas för de f. d. fast anställda av manskapet har också framlagts förslag om beredande av ekonomisk hjälp åt dem, som efter en militär tjänstetid av minst fem år genomgå omskolning. Denna hjälp skulle enligt de sakkunnigas förslag i första hand utgå i form av stipendier, men, i mån av behov, skulle därjämte till övergångsersättning berättigad elev efter prövning i varje särskilt fall få taga i anspråk av övergångsersättningen högst visst belopp för månad. Motiveringen för de sakkunnigas ifrågavarande förslag var i huvudsak följande. Har en man icke kunnat under tiden för sin manskapsanställning bibringas för övergång till civil verksamhet erforderliga kunskaper, bör han med statens hjälp beredas tillfälle att förvärva dessa kunskaper efter den militära tjänstetidens slut. Han bör emellertid därvid icke tvingas utnyttja den ekonomiska ersättning, som på grund av viss tjänsteålder tillkommer honom likväl som kamrater, vilka haft förmånen att få

sin civilanställningsutbildning under tiden för den militära anställningen. Även om han får civilanställningsutbildning efter avskedet kommer han nämligen vid utnyttjande under omskolningstiden av de ekonomiska förmåner, vilka tillkomma alla med stadgad tjänstetid, att efter avslutad yrkesutbildning stå i sämre ställning än dem, vilka fått yrkesutbildning under anställningstiden. Övergångsersättningen är ju till sin karaktär närmast ett slags »civilanställningsförsäkring», som bör utnyttjas i så ringa utsträckning som möjligt. Den bör därför heller icke annat än i särskilda fall anlitas av den, som skall genomgå yrkesutbildning efter avskedet från den militära anställningen.

Kungl. Maj:ts förslag har icke tagit tillbörlig hänsyn till denna principiella uppläggning av frågan, när det gäller att lämna ekonomiskt stöd åt de avgångna av manskapet. I propositionen har nämligen departementschefen uttalat, att stipendier till dem, som skola genomgå yrkesutbildning, böra utgå efter behovsprövning och att hänsyn vid denna behovsprövning skall tagas till att övergångsersättning utgår till vederbörande. Det har alltså förutsatts, att övergångsersättningen i första hand skall utnyttjas av dem, som omskolas. Detta leder emellertid till dels att de i många fall komma att sakna det ekonomiska stöd, som övergångsersättningen är avsedd att utgöra vid sökande av anställning, enär den förbrukats under omskolningstiden, dels också att övergångsersättning i vissa fall kommer att utbetalas för månad med större belopp än som kanske motsvarar vederbörande elevs behov. Ordningen bör, synes det, i stället vara den av civilanställningssakkunniga föreslagna, nämligen att stipendium i första hand beviljas och att vid prövningen av behovet av stipendium hänsyn icke skall tagas till att eleven på grund av längden av sin militära anställningstid är berättigad till att under vissa förhållanden uppbära medel av den för honom fastställda övergångsersättningen. Huruvida övergångsersättningen delvis bör få tagas i anspråk under tiden för omskolning bör prövas från fall till fall, och vad som prövas böra få utgå av denna, bör tillkomma eleven utöver det stipendium, som i första hand bör beviljas. Denna sålunda föreslagna ordningen torde icke medföra några ökade kostnader för statsverket, men är av väsentlig betydelse därför att en annan ordning kan medföra obenägenhet från berörd personals sida att underkasta sig omskolning.

Under åberopande av vad som sålunda anförts, få vi härmed hemställa,

att riksdagen vid sitt ställningstagande till Kungl. Maj:ts proposition angående ordnande av civilanställning för avgående fast anställt manskap vid försvaret måtte beakta här ovan anförda synpunkter.

Stockholm den 5 april 1945.

Ruben Wagnsson.

Emil Petersson.
